

Prefaci

Il più bel nome és la primera òpera representada a Barcelona, l'any 1708. Però més enllà de la circumstancial commemoració històrica, certament important, cal veure sobretot el valor artístic d'aquest fet, immers en la història de Barcelona, que era en aquells moments la seu de la cort de l'arxiduc Carles d'Àustria, pretendent a la corona d'Espanya i instal·lat a la ciutat comtal des de la seva arribada l'any 1705. L'arxiduc tenia una capella de música d'una vintena llarga de components, cantants i músics vinguts de Nàpols i posats sota la direcció del compositor Giuseppe Porsile (1680-1750); més endavant s'hi incorporà encara un altre grup de músics procedents de la cort d'Àustria.

Il più bel nome s'estrenà a la sala gòtica de la Llotja del Mar (avui, Cambra de Comerç de Barcelona) el 2 d'agost de 1708, per *festeggiarsi il nome* de l'esposa de l'arxiduc, Elisabeth de Brunswick i Wolfenbüttel, que ostenta, a la portada de la partitura original, el títol de *Regina de le Spagne*. El compositor d'aquesta òpera, subtitulada *Componimento da camera per musica*, fou Antonio Caldara (1671-1736), compositor de la cort austríaca, que es traslladà a Barcelona per a la direcció i l'estrena de l'obra. Caldara havia residit a Roma uns mesos abans (de febrer a juliol de 1708), on coincidí amb Alessandro i Domenico Scarlatti, Bernardo Pasquini, Arcangelo Corelli i Georg Friedrich Händel. La relació mantinguda amb aquests compositors s'evidencia en la música de Caldara, empeltada de les novetats de les obres dels compositors del darrer barroc.

L'òpera, malgrat la denominació de *Componimento da camera*, posseeix unes proporcions prou amples per furnir una estructura considerable de 56 moviments, que s'observa en la llarga vintena d'àries i de recitats, com també en concertats i *ritornelli* instrumentals de gran bellesa i concisió. Cal destacar, sobretot, la modernitat i el sentit de la contemporaneïtat que *Il più bel nome* representa: es tracta d'una òpera del darrer barroc, però que ja inclou elements ben perceptibles del nou estil emergent, l'estil *galant*. Per tant, aquesta òpera —que és també la primera òpera italiana representada a Espanya— no fou només el fruit d'una circumstància política i social concreta, sinó que representà, en aquells moments, l'avantguarda musical d'aquest gènere, veritable avançament de la recerca de la contemporaneïtat amb què Barcelona s'ha distingit en el transcurs de la seva història.

La trama de l'òpera, que es desenvolupa als Camps Elisis (nom relacionat amb Elisa o Elisabeth, el de l'esposa de l'arxiduc), és el de la disputa entre la

Interpretació de l'òpera *Il più bel nome*. Sala Gòtica de la Cambra de Comerç de Barcelona, 17 de desembre de 2008. En primer pla, la ballarina Julia Maria Koch.

Interpretació de l'òpera *Il più bel nome*. Sala Gòtica de la Cambra de Comerç de Barcelona, 17 de desembre de 2008. D'esquerra a dreta: Julia Maria Koch, David Hernández, Aniol Botines, Francesc Bonastre, Begonia López, Maia Planas i Ariane Prüssner.

Virtut i la Bellesa, protagonitzada per Juno, Venus, Hèrcules, Paris i el Destí: una disputa en la qual els personatges de la mitologia clàssica troben la seva equilibrada personificació en Elisa. La versió que oferim de l'òpera és el resultat de l'edició crítica del manuscrit original, duta a terme pels professors de la UAB Francesc Bonastre i Jordi Rifé, pel que fa a la música, i pel professor Rossend Arqués, pel que fa al text. Hom va preveure d'editar un CD d'*Il più bel nome*, que avui oferim als lectors de la revista internacional de musicologia *Recerca Musicològica* XIX (2009), amb un número monogràfic dedicat a l'estudi musical, històric, social i literari de l'òpera esmentada.

Volem regradir les institucions que han fet possible la realització d'aquest projecte, que ha consistit en l'organització d'un congrés internacional («*Il più bel nome*, d'Antonio Caldara, i les músiques de l'època de la Guerra de Successió»), subvencionat pel Ministeri d'Educació i Ciència (ref.: HAR 2008-02518-E) i ennoblit amb la generosa acceptació de la presidència d'honor per part de la reina Sofia.

A més de l'esmentat congrés, es dugué a terme la interpretació de l'òpera en versió de concert (mitjançant un suggeridor muntatge escènic amb l'actuació d'una ballarina) al mateix lloc on se celebrà el 1708; finalment, hem preparat l'edició crítica de la partitura. Tots aquests actes han rebut l'ajut de: la Universitat Autònoma de Barcelona, la Cambra de Comerç de Barcelona, la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, l'Escola Superior de Música de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya.

Crèdits

Direcció musical	Francesc Bonastre
Direcció escènica	Jordi Pérez Solé
Ajudant de direcció	Georgina Oliva
Intèrpret ballarina	Julia Maria Koch
Transcripció del text	Rossend Arqués
Versió catalana	Miquel Desclot
Versió castellana	Francesc Bonastre
Venere (soprano)	Maia Planas
Giunone (soprano)	Begoña López
Paride (contralt)	Ariane Prüssner
Fato (tenor)	Aniol Botines
Ercole (tenor)	David Hernández
Continu (clavicèmbal)	Elies Morant, Francesc Bonastre
Continu (violoncel)	Marion Peyrol, Henrikke Rynning

Orquestra d'Alumnes de l'Escola Superior de Música de Catalunya.
Instruments cedits per l'Escola Superior de Música de Catalunya.

EL JEFE DE LA CASA DE
S. M. EL REY

jp
419/08

S.M. la Reina, accediendo a la petición que tan amablemente Le ha sido formulada, ha tenido a bien aceptar la

PRESIDENCIA DE HONOR

del **CONGRESO INTERNACIONAL** que, con motivo de la celebración del **300 ANIVERSARIO DE LA PRIMERA ÓPERA REPRESENTADA EN BARCELONA, "IL PIÙ BEL NOME"**, tendrá lugar en la citada ciudad del 15 al 18 de diciembre próximo.

Lo que me complace participarle para su conocimiento y efectos.

PALACIO DE LA ZARZUELA, 24 de noviembre de 2008

EL JEFE DE LA CASA DE S.M. EL REY,

EXCMO. SEÑOR PRESIDENTE DE LA REAL ACADEMIA CATALANA
DE BELLAS ARTES DE SANT JORDI

BARCELONA

Credencial d'acceptació de S.M. la Reina de la presidència d'honor del Congrés Internacional dedicat a *Il più bel nome*.